

Asia: Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnos

Pohjois-Savon liitto  
kirjaamo@pohjois-savo.fi

## Lausunto

### 1 Johdanto

Pohjois-Savon liitto pyytää Luonnonvarakeskukselta lausuntoa Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta. 3. vaiheessa käsitellään aurinko- ja tuulivoimaan, sähkönsiirron yhteystarpeeseen, vetytalouteen sekä Pohjois-Savon seudullisesti merkittävään kauppaan liittyviä teemakokonaisuuksia.

### 2 Lausunto

Pyydettynä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Pohjois-Savon maakuntakaava muodostaa yhdessä läntisen Kainuun ja kaakkoisen Pohjois-Pohjanmaan tuulivoimahankkeiden kanssa tuulivoimakeskittymiä erämaisille, vähäisen ihmishäiriön alueille.

Maakuntakaavassa tulisi huolehtia riittävistä etäisyyksistä herkille lajeille (mm. metsäpeura, suurpedot, maakotka) tärkeisiin ympäristöihin, kuten suovaltaisiin suojelualueisiin. Lisäksi kaavassa tulisi huomioida kokonaisvaikutuksia laajassa mittakaavassa. Tällaiset Kainuussa esiintyvät luonnontilaiset alueet, joissa petosaalisuhteiden muodostavat kaikki alkuperäislajit (kuten metsäpeura ja susi), ovat erityisen arvokkaita.

Talaskankaan Natura2000-alueen läheisyyteen sijoittuu useita tuulivoima-alueita. Näiden kaava-alueiden osalta kaavassa ei ole riittävästi huomioitu mm. metsäpeuraa ja sutta. Talaskankaalla on pysyvä metsäpeurakanta. Tämä on todettu jo Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen riistatiedoissa vuodelta 2007. Joitain havaintoja on myös OmaRiista-järjestelmässä, ja Luke on omissa kartoituksissaan todennut Talaskankaan asutuksi kesäisin. Syksyllä Talaskankaan peurat kerääntyvät todennäköisesti maakuntien raja-alueelle mm. Linnanharjun-Valkeiskangas harjualueen ympäristöön, mutta myös muualle maakuntien raja-alueelle. Suomenselän metsäpeuroja on tavattu kesäisin myös Kajaanin eteläpuolella, Sukevalla, Sonkajärvellä ja Rautavaaralla, joka on levittäytyvän kannan aluetta. Kajaanin eteläpuolella 5-tien itäpuolella on pysyvä pieni lisääntyvä peurakanta, joka talvehtii muun Suomenselän kannan kanssa nykyisin Etelä-Pohjanmaalla.

Toisaalta em. alueen paikallinen metsäpeurakanta on harvalukuinen, mikä todennäköisesti johtuu osin alueen vahvasta susikannasta. Sen vuoksi Kajaanin länsialueen metsäpeurakanta on todennäköisesti herkkä laajamittaiselle rakentamiselle, ja sukupuuton riski on korkea.

Vaikka tässä kaavapäivityksessä ei ole osoitettu uusia tuulivoima-alueita Talaskankaan tai muiden paikalliselle metsäpeurakannalle merkittävien Natura2000-alueiden ympärille, niin Luke edelleen suosittelee tärkeiden Natura2000-alueiden ympärille noin viiden kilometrin rakentamatonta vyöhykettä. Tällä toimenpiteellä varmistetaan Natura2000-alueiden ja verkoston luontoarvojen pysyvyys ja koko kaavan kokonaiskestävyys myös aikaisempien päivitysten osalta. Lisäksi Luke näkee, että Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 eri päivityksissä tulisi huomioida Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan liittojen suunnittelemaat ekologiset käytävät siten, että ne on mahdollista toteuttaa myös maakuntien raja-alueilla ekologisesti kestävästi.

On hyvä, että Pohjois-Savo valmistautuu aurinkovoiman käyttöön ja edistämiseen perusteellisesti ja pitkäjänteisesti selvittämällä maakunnan alueen aurinkovoimapotentiaalia (Pohjois-Savon aurinkovoimapotentiaalinen selvitys 2023). Maakuntakaavan luonnosvaihe sisältää myös potentiaalisia aurinkovoimakohteita sekä suunnitteluvaiheen määräyksiä mm. ihmisten elinympäristöön, luonnonvaroihin, monimuotoisuuteen ja kulttuuriperintöön. Koska suuri osa potentiaalisista aurinkovoimakohteista sijaitsee käytöstä poistetuilla turvetuotantoalueilla, vesistövaikutuksiin tulee kiinnittää erityistä huomiota, kuten kaavassa on myös tehty. Myönteisenä asiana voidaan pitää myös yleismääräyksen mainintaa aurinkoenergia-alueiden sijoittamisesta pääosin muualle kuin metsämailla, jolloin energiatuotannolla ei vähennettäisi hiilinieluja. Olemassa oleviin elinkeinoin, esim. peltoalueiden säilymiseen, kiinnitetään myös huomiota. Erämaisten lajien osalta on suositeltavaa suunnitella aurinkovoimaa pääosin muille kuin metsäisille alueille ja luonnontilaisille soille.

### 3 Lausunnon tiivistelmä

Maakuntakaavassa tulisi huolehtia riittävästä etäisyyksistä herkille lajeille (mm. metsäpeura, suurpedot, maakotka) tärkeisiin ympäristöihin, kuten suovaltaisiin suojelualueisiin. Lisäksi kaavassa tulisi huomioida kokonaisvaikutuksia laajassa mittakaavassa. Tällaiset Kainuussa esiintyvät luonnontilaiset alueet, joissa petosaalisysteihin muodostavat kaikki alkuperäislajit (kuten metsäpeura ja susi), ovat erityisen arvokkaita. On tärkeää varmistaa Natura2000-alueiden ja -verkoston luontoarvojen pysyvyys ja koko kaavan kokonaiskestävyys myös aikaisempien päivitysten osalta.

Nina Peuhkuri

Kehittämispäällikkö, johtava tutkija

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 02.07.2025 klo 10:29:13.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Antti Paasivaara, Timo Domisch

Liitteet:

Tiedoksi: